

COLLOQUIA RUSSICA

Series I, vol. 2

PRINCIPALITIES IN LANDS OF GALICIA AND VOLHYNIA IN INTERNATIONAL RELATIONS IN THE 11TH-14TH CENTURIES

Publication after 2nd
International Conference,
Ivano-Frankivsk, 20-22th October, 2011

Editor: Vitaliy Nagirnyy

Krakow 2012

 Contents

PREFACE	11
ПЕРЕДМОВА	15
ПРЕДИСЛОВИЕ	19
The list of the participants of the conference	23
The welcoming speech of the coordinator of the conference PhD Myroslav Voloshchuk	26
The welcoming speech of the vice-rector of the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University Prof. Ivan Myroniuk	29
The welcoming speech of the vice-director of the Institute of history and politology of the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University PhD Mychailo Sygydyn	31
The welcoming speech of the Head of the Scientific Historical Students As- sociation of the Vasyl Stefanyk Precarpathian National University Mykola Lom- pas	33
The welcoming speech of the representative of the Students' Historical Scien- tific Association at the Jagiellonian University Marcin Kumięga	34
CHAPTER I: STUDIES	37
Моника Каминская, <i>Первый этап влияния романской архитектуры в Галицкой Руси</i>	39
Zuzana Orságová, <i>The marriages between the Árpáadian kings and princesses from the Rus'</i>	49
Катерина Валявська, <i>Володар Ростиславович та Олексій Комнін. Русько- візантійські матримоніальні зв'язки в першій чверті XII ст.</i>	55
Роман Сухар, <i>Роль галицького боярства У князівській усобиці 1153–1154 рр.</i>	65

Юрій Довган, <i>Озброєння галицьких воїнів У XII ст.: загальна характеристика</i>	71
Андрій Живачівський, <i>Половці на службі в Данила Романовича</i>	80
Адриан Юсупович, <i>„На двое будущу”. Баскаки в Галицькому князстві в XIII в.</i>	86
Angelika Hergová, <i>On the Question of Co-operation of Galician, Polish and Hungarian Rulers towards Přemysl Ottokar II after 1270</i>	91
Андрій Стасюк, <i>Russia/Ruthenia на сторінках французьких джерел XIII ст.</i>	98
Paul Srodecki, <i>„Scutum inexpugnabile contra crudelem gentem Tartarorum”: the use of the „Christian outpost” propaganda to legitimize the conquest of Galicia-Volhynia under the two last Piast kings of Poland, 1323–1370.</i>	114
Андрій Федорук, <i>Воєнна діяльність Володислава Опольського на території „Шипинської землі” У 1374–1377 рр.</i>	121
Витас Янкаускас, <i>Положення волинського князя Любарта в династії Гедиміновичей</i>	132
Іванна Папа, <i>Гедиміновичі в Галичині та на Волині У XIV – XV ст.</i>	139
Laugynas Šedvydis, <i>Dukes of Holshany in Kiev from early 14th century to year 1430</i>	156
Эвелина Лилия Полянская, <i>„Угнетённая войной и опустошенная огнём”, или Свидригайло против Ягайло в борьбе за Волынскую землю в освещении Яна Длугоша и польской историографии</i>	165
Adam Mesiarkin, Dominik Blanár, <i>Slovak historiography of history of medieval Galicia and Volhynia</i>	172
Володимир Стефанишин, <i>Відносини Галицько-Волинського князівства з папською курією в другій половині 1240-х рр. в оцінці сучасної української історіографії</i>	179
Богдан Томенчук, <i>Давній Галич в новітніх археологічних дослідженнях</i>	185
Ігор Коваль, <i>Галицька „чорна археологія” і „білі плями” історії</i>	198
CHAPTER II: LECTURES	211
Dariusz Dąbrowski, <i>Rurik dynasty's matrimonial Policy</i>	213
Márta Font, <i>Principles and Methods in the Policy of the Hungarian King, Andreas II concerning the Galician-Volhynian Principality</i>	228

Martin Homza, <i>Coloman King of Galicia (1208? – 1241) on the background of Arpad dynasty's foreign and home policy in the first half of the 13th century</i>	236
Leontiy Voytovych, <i>King Daniel Romanovych: last years of life (1253–1264)</i>	243
 CHAPTER III: DEBATES	 251
Debate I: <i>Foreign policy of the Galician and Volynian lands principalities in the second half of the 11th–12th c., the round table discussion with prof. Márta Font and prof. Leontiy Voytovych</i>	253
Debate II: <i>Galician–Volhynian Romanovich dynasty's state in international relations (13th – first half of 14th c.), the round table discussion with prof. Dariusz Dąbrowski, PhD Vitaliy Nagirnyy and PhD Myroslav Voloshchuk</i>	258
 CHAPTER IV: LITERATURE REVIEW	 267
<i>Historia Scepusii</i> , т. 1: <i>История Спиша</i> , науч. ред. Мартин Гомза и Станислав А. Срока, Братислава-Краков 2009–2010, 661 с. [<i>Historia Scepusii</i> , vol. 1: <i>Dejiny Spiša / Dzieje Spisza</i> , vedecká redakcia Martin Homza a Stanisław A. Sroka/redakcja naukowa Martin Homza i Stanisław A. Sroka, Bratislava–Kraków 2009–2010, 661 s.] – <i>Vitaliy Nagirnyy</i>	269
Майоров Александр Вячеславович, <i>Русь, Византия и Западная Европа: Из истории внешнеполитических и культурных связей XII–XIII вв.</i> , Санкт-Петербург: Дмитрий Буланин, 2011, 800 с. [<i>Studiorum Slavicorum Orbis</i> , Вып. 1] – <i>Adrian Jusupović</i>	271
Майоров Олександр, <i>Галицько-волинський князь Роман Мстиславич: володар, воїн, дипломат</i> , т. 1: <i>До вивчення джерел з історії внутрішньої та зовнішньої політики</i> , Біла Церква: Видавець Олександр Пшонківський, 2011, 318 с.; т. 2: <i>Політична і культурна спадщина, родина, династія</i> , Біла Церква: Видавець Олександр Пшонківський, 2011, 462 с. – <i>Леонтій Войтович</i>	272
Нагирный Виталий, <i>Внешняя политика княжеств Галицкой и Волынской земель в 1198 (1199) – 1264 годах</i> , Краков: Издательство Польской Академии Умеенности, 2011, 362 с. [<i>Nagirnyj Witalij, Polityka zagraniczna księstw ziem halickiej i wołyńskiej w latach 1198 (1199) – 1264</i> , Kraków: Wydawnictwo Polskiej Akademii Umiejętności, 2011, 362 s. (<i>Prace Komisji Wschodnioeuropejskiej Polskiej Akademii Umiejętności</i> , т. XII)]. – <i>Márta Font</i>	273

- Томенчук Богдан Петрович, *Олешківська ротонда. Археологія дерев'яних храмів Галицької землі XII – XIII ст. Матеріали археологічних досліджень 1981–1984 рр.*, Івано-Франківськ: Гостинець, 2005, 168 с. – *Мирослав Волощук* 275
- Томенчук Богдан Петрович, *Археологія некрополів Галича і Галицької землі. Одержавлення. Християнізація*, Івано-Франківськ: Гостинець, 2006, 328 с. – *Мирослав Волощук* 276
- Томенчук Богдан Петрович, *Археологія городищ Галицької землі. Галицько-Буковинське Прикарпаття. Матеріали досліджень. 1976–2006 рр.*, Івано-Франківськ: видавець І. Я. Третяк, 2008, 696 с. – *Андрій Стасюк* 278
- Voityovych Leontiy, *Galician-Volhynian sketches*, Bila Церква: Publisher Alexander Pshonkivskyu, 2011, 477 p. [Войтович Леонтій, *Галицько-волинські етюди*, Біла Церква: Видавець Олександр Пшонківський, 2011, 477 с.] – *Vitaliy Nagirnyu* 280
- Princely epoch: history and culture* / [ed. Volodymyr Aleksandrovych]; National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of the Ukrainian Studies named after I. Kuryakivych, Lviv, 2011, Vol. 4, 308 p. [*Княжа Доба: історія і культура* / [відп. ред. Володимир Александрович]; Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, Львів 2011, Вип. 4, 308 с.] – *Vitaliy Nagirnyu* 282
- Princely epoch: history and culture* / [ed. Volodymyr Aleksandrovych]; National Academy of Sciences of Ukraine, Institute of the Ukrainian Studies named after I. Kuryakivych, Lviv, 2011, Vol. 5, 272 p. [*Княжа Доба: історія і культура* / [відп. ред. Володимир Александрович]; Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича, Львів 2011, Вип. 5, 272 с.] – *Vitaliy Nagirnyu* 284
- Студентські історичні зошити. Збірник студентських наукових праць*, Івано-Франківськ: Гостинець, 2010, Вип. 1, 154 с. – *Андрій Живачівський, Андрій Стасюк* 286
- Студентські історичні зошити. Збірник студентських наукових праць*, Івано-Франківськ: ПП Третяк Ігор, 2011, Вип. 2, 142 с. – *Андрій Живачівський, Андрій Стасюк* 287
- Information about authores 289

Томенчук Богдан Петрович, *Археологія некрополів Галича і Галицької землі. Одержавлення. Християнізація*, Івано-Франківськ: Гостинець, 2006, 328 с.

Монографія є другою книгою із серії *Археологія Галицької землі*. Дослідження являє собою широкомасштабний археологічний проект, здійснений Богданом Томенчуком упродовж кінця ХХ – початку ХХІ ст., акцентований на вивчення середньовічних поховальних пам'яток Галича та Галицької землі. Автор структурував основу праці, використовуючи власну історико-археологічну періодизацію історії Галича як долітописного, літописного та пізньосередньовічного міста.

У першому розділі книги Томенчук приділяє увагу могильникам долітописного Галича. Основне місце серед них посідає дослідження „Галичиної могили”, яку протягом 1991–1992 рр. сенсаційно відкрили для наукового світу автор монографії разом із провідним українським археологом Володимиром Бараном. Під час розкопок „Галичиної могили” на дні кургану виявлено символічне поховання знатного норманського воїна у човні. З огляду на те, що літописець на початку ХІІІ ст., згадуючи „Галичину могилу”, ідентифікував її з легендою про виникнення самого міста Галича, відкриття Б.Томенчука та В. Барана пролило світло на цю складну проблему. Серед числа курганів долітописного Галича, дослідник відзначає групу так званих давньоугорських поховань, які Ярослав Пастернак інтерпретував як кургани угорських номадів кінця ІХ – початку Х ст. Натомість, після повторних студій даних об'єктів, Автор книги, опираючись на дослідження Олександра Моці, дійшов висновку, що це могильники печеніго-половецького походження.

Другий розділ книги присвячений християнським кладовищам середньовічного Галича. За дослідженнями Б. Томенчука, прицерковні міські цвинтарі відображають розвиток середньовічної структури міста, даючи можливість простежити основні містотворчі центри Галича. З п'ятнадцяти відомих на сьогодні церковних споруд Галича ХІІ – ХVІІІ ст. археологами описано дванадцять кладовищ, вісім з яких було досліджено безпосередньо ним самим. Результати розкопок дали можливість класифікувати цілі комплекси поховань як, наприклад, князівські та боярські, монастирські чи звичайні міські.

Остання частина монографії стосується некрополів Галицької землі IX – XIII ст. Автор ґрунтовно аналізує поширення могильників IX – XII ст. на території Галицько-Буковинського Прикарпаття. Відмічає, що на ранньому етапі (IX–X ст.) кургани, в основному, належали хорватським племенам. Після встановлення київської політичної протекції над Галичем (кінець X–XI ст.) більшість могильників ідентифікуються з дружинною культурою поховань. Останній період (кінець XI – початок XII ст.) характеризується підкурганними захороненнями, які застосовували жителі князівських замків. Особливу увагу Б. Томенчук звернув на поширення в Галицькій землі поховань у кам'яних курганах та кам'яних огорожах XII – першої половини XIII ст., котрі дослідник пов'язує з язв'язьким етнічним елементом галицького суспільства. У монографії вміщено додатки, зокрема історичні карти, схеми та фото археологічних знахідок.

Мирослав Волощук